

Gustav Meyrink

HAŠIŠ
a
JASNOZŘIVOST

VOLVOX GLOBATOR

HAŠIŠ A JASNOZŘIVOST

Translation © Jiří Mlíkovský, 1993

ISBN 978-80-7511-055-8 (pdf)
ISBN 978-80-7511-054-1 (epub)

JAK JSEM CHTĚL V PRAZE VYRÁBĚT ZLATO

Může to být tak pětatřicet let, kdy jsem byl ještě mladý a plný elánu, a měl jsem čas na všechny ty blázniviny, které mi teď zpříjemňují stáří. Jednoho dne jsem se rozhodl zabývat alchymii i prakticky, nejen teoreticky jako předtím. Popudem se mi stal zvláštní zážitek. Jeden dávný spolužák mi totiž vyprávěl, že se jeho otec, majitel malé sklárny poblíž Prahy, seznámil s pozoruhodným starým chemikem jménem Kinský, který uměl pomocí šedého, velmi jemného prášku přetvářet obyčejné sklo v nádherně rubínové. Tehdy bylo zvykem vyrábět rubínové sklo přetavením zlata z dukátů, což produkt pochopitelně značně prodražovalo. Kinského nový postup představoval tudíž zlatý důl. Sklárna pana Sedmíka, jak se jmenoval otec mého přítele, stála nedaleko Prahy v Šáreckém údolí vroubeném rozeklanými skalami. Sklárně se říkalo Čertův Mlýn, prý proto, že každému majiteli přinášela smůlu. Tam jsem se setkal s chemikem Kinským. Když mi vyšel vstříc, leknutím jsem sebou trhl. Kdyby tak intenzívně, jako teď špatnou kořalkou, páchl sírou, nebylo by pochyb, že je opravdovým čertem. Byl vysoký přes dva metry a o hlavu mě převyšoval i přes svůj podivně nahrbený postoj: Brada mu pevně spočívala na ohyzdně úzké, sotva na dvě dlaně široké hrudi, jako by s ní byla srostlá. Nepopsatelně špinavou košili měl rozhalenou a chlupy na hrudi mu splývaly s vousem. Tvář měl díky svému držení těla téměř ve vodorovné poloze, stále obrácenou k zemi, a na ní dvě oči s tak zvláštním pohledem, jaký jsem nespatriil nikdy předtím ani poté. Byly bezbrvé, blýskavé, a přesto bez života jako černé sklo. Oblečení a boty byly jako vypůjčené od vandráka, jenž po měsíce přespával v lesích. Nohavice měl roztržené až do půli lýtek, kabát připomínal bývalý frak, jemuž někdo odstříhl šosy.

Početné trhliny, jen tu a tam řídce zalátané, dávaly prosvítat bledosti kůže.

„Proč tvůj otec tomu chudákovi nekoupí něco na sebe?“ zeptal jsem se polohlasně svého přítele, když jsme za tím vagabundem vstupovali do nitra továrničky. „Postupně mu dal už přes tři tisíce zlatek, aby se lépe oblékl a vůbec se dal do pořádku,“ zněla odpověď, „ale všechno nadarmo. Jak dostane peníze, najdou ho příštího rána ležet někde venku do němoty zpitého a trvá to pak celé dny, než se zase vzpamatuje. Zdá se, že se živí jen alkoholem, neboť jíst ho ještě nikdo nikdy neviděl.“ To že má být vynálezce, ptal jsem se sám sebe pln pochybností? Brzy jsem ale musel své mínění poopravit. Pan Sedmík v do ruda rozpáleném kamenném kotli roztavil sklo. Vycházel z něj tak příšerný žár, že jsme se té kádi mohli přiblížit jen v tlustých kožených zástěrách, před obličejí masky ze stejného materiálu. Byl s námi ještě jeden muž, údajně lékař, ve skutečnosti ale chemik z Vysoké školy chemické, jak mi prozradil můj přítel. Měl být experimentu přítomen, ale své postavení ani své jméno nesměl prozradit, aby Kinský nezačal být nedůvěřivý. Sedmík s ním byl domluvený na společném využití vynálezu a Kinský stále ujišťoval, že vždy dodá dostatek toho levného, šedého prášku, tak aby výroba rubínového skla mohla průběžně pokračovat. Ale vždy, když mu Sedmík dal peníze, do druhého dne je propil. Teď Kinský z malé obálky vyňal špetku prášku, asi tak náprstek, a nasypal ho do dlaně „lékaři“ s bručivou poznámkou, aby z něj uhnětl kuličku a vhodil ji do taveniny. (Tím zamezil tomu, aby se prášek v nesmírném žáru roztaveného skla nerozlétl.) Když „lékař“ úkol splnil, uchopil náhle Kinský jeho ruku, bez zábran mu do ní plivl a pak ji utřel rukávem. Zřejmě chtěl ve své bezbřehé nedůvěře zabránit tomu pánovi, aby snad později stopy prášku ze své ruky chemicky neanalyzoval. – Opustili jsme tu místnost

a pan Sedmík ji za sebou pečlivě zamkl. Příštího rána byla hmota vychladlá a proměněná v nejjemnější rubínové sklo. Univerzitní chemik nám sdělil, že je nepochopitelné, jak může tak prvotřídní výrobek vzniknout bez bohaté přísady dukátového zlata. – Konec tohoto příběhu lze shrnout stručně. Čertův Mlýn udělal čest své špatné pověsti. Pan Sedmík přišel o veškeré jmění, když ho byl po stovkách a tisících nastrkal do toho tajemného vagabunda, jenž ho týden co týden ujišťoval, že mu tajemství prozradí, nebo alespoň vždy bude prášku dodávat dostatek. Jednoho rána pak našli Kinského zmrzlého na lavičce v pražském městském parku.

Ten zážitek mi dlouho nešel z mysli. Pan Sedmík mě ujistil, že Kinský byl bezpochyby velmi vzdělaný člověk a studovaný chemik. V životě prý klesl tak hluboko jen proto, že nebyl schopen se odhodlat k řádné práci a raději se věnoval alchymistickým pokusům, které pohltily poslední zbytky jeho peněz. Na mou otázku, zda Kinský nikdy ani nenaznačil, z čeho se prášek na rubínové sklo skládá, řekl pan Sedmík, že z pomatených řečí, které vagabund vedl v poloopilém stavu, nikdy nebyl moudrý. „Zlato je k hovnu,“ zněla jeho obvyklá písnička, „zlato je k hovnu, říkáváte dennodenně, ale nikdo z vás, vy hlavy skopové, není schopen to pochopit doslova.“

Občas, jak jsem se dozvěděl, blábolil Kinský něco o proměně barev, lesku pavích per a barvě bílé jako sníh. Vlastní pralátku však stále držel v tajnosti. To mě zaujalo. Vždyť o proměně barev se doslova zmiňují téměř všechny středověké alchymistické spisy. I v nich zůstává pralátka skrytá, jako by se jednalo o smrtonosné tajemství.

Náhoda se ubírá zvláštními cestičkami. Od té doby jsem noci trávil ve své alchymistické knihovně, kterou jsem nahodile shromáždil za uplynulá léta, a ničil jsem si oči při pátrání, kterou to pralátku měli dávní „mudrci“ u všech hromů na